

Nr 740

Av herr **Widén m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 116, angående tjänstebostadssystemet m. m.*

I Kungl. Maj:ts prop. nr 116 angående tjänstebostadssystemet föreslås bl. a. att tjänstebostäder för folkskolans lärare i princip avskaffas. Till grund för förslaget ligger rekommendationer av 1952 års tjänstebostadsutredning.

Utredningsmannens motiv till sitt ställningstagande kan redovisas i följande tre punkter.

Lärarens göromål är icke av den beskaffenheten att de gör det nödvändigt att han har sin bostad i närheten av skolan. Detta framgår därav att han enligt nuvarande bestämmelser icke är tvungen att bebo anvisad bostad utan endast att mottaga densamma.

För kommunerna har det blivit mer och mer naturligt att sörja för bostäder åt sina invånare, och ett formellt åläggande beträffande lärarna är ur den synpunkten inte nödvändigt.

Det avgörande skälet är emellertid enligt utredningens mening att folkskolans lärare med nuvarande ordning kommer i åtnjutande av en förmån, som i allmänhet icke tillkommer andra grupper befattningshavare i allmän tjänst.

Kungl. Maj:t tillstyrker att i princip endast tjänstesynpunkter skall vara avgörande för anordnandet av tjänstebostäder samt för åläggandet av bostadstvång och finner av den anledningen det vara följdriktigt att beslut nu fattas om en avveckling av tjänstebostadssystemet för folkskolans lärare.

Kungl. Maj:t anser det emellertid vara motiverat att statsbidrag till uppförande eller anskaffande av lärarbostad även i fortsättningen bör kunna utgå i vissa fall. Statsbidragsfrågan bör emellertid göras till föremål för en närmare undersökning.

Av skolöverstyrelsens utlåtande över den nämnda utredningen framgår att skolans företrädare ställer sig avvisande till utredningens förslag. Skolöverstyrelsen omtalar nämligen att den berett femton folkskolinspektörer tillfälle att yttra sig över tjänstebostadsutredningens betänkande och att därvid fjorton av dem avstyrkt utredningens förslag. Härefter anför överstyrelsen bl. a.:

Det är angeläget, att landsbygdsdistrikten har goda möjligheter att, med ekonomiskt bistånd från statens sida, bjuda aspirerande lärare sådana

villkor, icke minst i fråga om tillhandahållande av tjänstebostad, att kompetenta och dugande lärare söker ordinarie tjänster och även stannar vid folk- och småskolorna på landet. Av tjänstebostadsutredningen uppställda principer om vad som skall menas med tjänstebostad och när sådan bör tillhandahållas eller om att den ena tjänstemannen eller gruppen av tjänstemän ej bör få i något avseende — exempelvis i fråga om mer eller mindre billig bostad — en ekonomisk förmån som ej beredes den andra synes i detta sammanhang endast ha mer teoretiskt intresse.

TCO betonar i sitt avstyrkande utlåtande att tjänstebostadssystemet i första hand avser att säkerställa skolväsendets intressen.

Även om man nämligen i de individuella fallen inte kan hävda att bosättning i en viss bostad är av väsentlig betydelse för de med lärartjänsten förenade arbetsuppgifterna, måste man dock för folkskoleväsendet i dess helhet ta hänsyn till om tjänstebostadsinstitutionen som sådan är nödvändig för ett ändamålsenligt bedrivande av folkundervisningen. Det nuvarande tjänstebostadssystemet har på det här området byggts upp med utgångspunkt från skolväsendets egna behov och har tid efter annan ändrats för att bättre kunna fylla sin uppgift i överensstämmelse med tidens krav.

1955 års riksdag beslöt om vissa ändringar av folkskolestadgan beträffande skoldistrikts åliggande att tillhandahålla tjänstebostäder åt lärare. Beslutet byggde på ett utredningsförslag som gick ut på att skoldistriktens skyldighet att bygga tjänstebostäder skulle minska. I detta sammanhang anförde statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet:

I likhet med de sakkunniga anser jag tillkomsten av bostadsförsörjningslagen icke utesluta behovet av särskilda bestämmelser och åtgärder beträffande lärarnas bostadsfråga. Enligt min mening är tjänstebostäderna ännu så länge av stor betydelse för folkskoleväsendet på landsbygden.

Statsrådet förordade ett bibehållande av systemet. Statsutskottets av riksdagen godkända utlåtande hade på denna punkt följande lydelse:

Utskottet finner sig kunna ansluta sig till departementschefens sålunda redovisade ställningstagande men vill samtidigt framhålla att utskottet förväntar att frågan om skälen för tjänstebostadssystemets bibehållande på folkskoleväsendets område kommer under förnyat övervägande i samband med prövningen av 1952 års tjänstebostadsutrednings blivande betänkande.

Enligt vår mening har inte sedan 1955 års beslut några nya synpunkter på denna fråga framkommit som motiverar ett ändrat ställningstagande från riksdagens sida. Detta beslut inrymmer som TCO med rätta framhåller

möjligheter att successivt avveckla tjänstebostadssystemet. Allteftersom kommunerna vidtager åtgärder som tillgodoser bostadsbehovet, kan de uppföras på tätortsförteckningen och därigenom befrias från tjänstebostadstvånget.

Med stöd av ovanstående hemställes,

att riksdagen måtte besluta att avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 116 i vad den avser principbeslut om avskaffande av tjänstebostäder för folkskolans lärare.

Stockholm den 17 april 1956

A. Widén

Hj. Ahman

Leif Cassel
